עט: אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

אילימא דשחטה לה ולברה והאמר רב חסדא הכל מודים בהיא צבייה כו'. תימה ולגמא דשחיט ליה לתייש וכנו ופליגי אם מוששין לזרע האב ונוהג בזכרים אי לא והא דפליגי בכוי לאשמועינן דבנו ואפילו כל דהו: **ורבי** אליעזר סבר אין חוששין בו'. ה"מ למימר לכולי עלמא מוששין ובשה אפילו מקצת שה פליגי ואפילו בלבי הבא על התישה שילדה בת וכת ילדה בן אלא דאיתא לאוקומי פלוגתא מחוששין לזרע האב דמלינו פלוגתא דתנאי אבל בשה ואפילו מקצת שה לא משכחן פלוגתא דתנאי:

בין לרבנן בין לרבי אליעזר לשחוט וליכסי צבי **ואפילו** מקצת צבי. הקשה הרב רבי שמואל מווארדי"ן הא גבי מתנות כי אמרינן שה ואפי' מקצת שה לא חשיב משום הכי כולו שה להתחייב בכל המתנות אם כן הכא נמי לא חשיב כאילו הוא כולו דם כבי אלא חציו ובפרק קמא דבילה (דף ח:) אמרינן לא כוי בלבד אמרו אלא אפילו שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו דמם זה בזה אסור לבסות ביו"ע וי"ל דאמרינן התם בד"א בשאי דקירות אבל בדקירה אחת חייב לבסות והכא נמי כיון שכל משהו שבו חציו דם לבי לבסות:

ומדלרבנן מספקא להו מבלל דלר' אליעזר פשיטא ליה אלא הא דתניא כו'. משמע משום דלרבי אליעזר פשיטא ליה קשה ליה מהך ברייתא דמתנות ותימה דאפי' מספקא ליה נמי יכול להקשות כל כמה דלא מוקמינן פלוגתייהו בשה ואפילו מקצת שה:

לימא ליה אייתי ראיה. ומע"ג דבב"ק (דף ט.) ובפרק בית כור (ב"ב קז.) גבי אחין שחלקו ובא ב"מ וטרף חלקו של אחד מהם דטובל רבינא בקרקע ורבינא במעות משום דמספקא ליה אי יורשין הוו אי לקוחות הוו וטובל מספיקא מחלה ממה שהיה לו ליטול ולא מצי אמר ליה אייתי ראיה דיורשין הוו ושקול יש מקומות שחקנו מכמים מחמת הספק שיטול מחלה ובהמוכר את הבית (שם ע.) מפורש בתורף[1] כוי לרבנן נהי דקסברי שה ואפילו מקצת שה בשלמא פלגא לא יהיב ליה אידך פלגא לימא ליה אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ושקול אלא בצבי הבא על התיישה וילדה בשלמא לרבנן מאי חייב בחצי מתנות אלא לרבי אליעזר ליחייב בכולהו מתנות לעולם בצבי הבא על התיישה וילדה ור"א נמי ספוקי מספקא ליה אי חוששין לזרע האב או לא וכיון דלרבנן מספקא להו ולרבי אליעזר מספקא ליה במאי פליגי בשה

וסימנין דאורייתא תנו רבנן [6]אותו ואת בנו נוהג בבלאים ובכוי [7]רבי אליעזר אומר [8]כלאים הבא מן העז ומן הרחל אותו ואת בנו נוהג בו [9] כוי אין אותו ואת בנו נוהג בו אמר רב חסדא איזהו כוי שנחלקו בו רבי אליעזר וחכמים זה הבא מן התייש ומן הצבייה היכי דמי אילימא בתייש הבא על הצבייה וילדה וקא שחיט לה ולברה והאמר רב חסדא הכל מודים בהיא צבייה ובנה תייש שפטור שה ובנו אמר רחמנא ולא צבי ובנו אלא בצבי הבא על התיישה וילדה וקא שחיט לה ולברה והאמר רב חסדא הכל מודים [2]בהיא תיישה ובנה צבי שחייב שה אמר רחמנא ובנו כל דהו לעולם בתייש הבא על הצבייה וילדה בת ובת ילדה בן וקא שחיט לה ולברה רבנן סברי חוששין לזרע האב ושה ואפילו מקצת שה ורבי אליעזר סבר [3]אין חוששין לזרע האב ושה ואפילו מקצת שה לא אמרינן וליפלוג בחוששין לזרע האב בפלוגתא דתנניה ורבנן אי פליגי בההיא הוה אמינא בהא אפילו רבנן מודו דשה ואפילו מקצת שה לא אמרי' קמ"ל והא דתנן [4]כוי אין שוחטין אותו ביו"ט ואם שחטו אין מכסין את דמו במאי עסקינן אילימא בתייש הבא על הצבייה וילדה בין לרבנן בין לר"א לשחוט וליכסי צבי ואפילו מקצת צבי אלא בצבי הבא על התיישה וילדה אי לרבנן לשחוט וליכסי אי לר"א לשחוט ולא ליכסי לעולם בצבי הבא על התיישה ורבנן ספוקי מספקא להו אי חוששין לזרע האב אי אין חוששין ומדלרבנן מספקא להו לרבי אליעזר פשיטא ליה והא דתניא [5]הזרוע והלחיים והקבה נוהגים בכוי ובכלאים ר' אליעזר אומר כלאים הבא מן העז ומן הרחל חייב במתנות [6]מן הכוי פטור מן המתנות במאי עסקינן אילימא בתייש הבא על הצבייה וילדה בשלמא לרבי אליעזר דפטר קסבר שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן אלא לרבנן נהי דקסברי שה ואפילו מקצת שה בשלמא פלגא לא יהיב ליה אידך פלגא לימא ליה אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ושקול אלא בצבי הבא על התיישה וילדה בשלמא לרבנן מאי חייב בחצי מתנות אלא לרבי אליעזר ליחייב בכולהו מתנות לעולם בצבי הבא על התיישה וילדה ור"א נמי ספוקי מספקא ליה אי חוששין לזרע האב או לא וכיון דלרבנן מספקא להו ולרבי אליעזר מספקא ליה במאי פליגי

וסימנין דאורייתא. מדסמיך אסימנין ושרי איסורא עלייהו ש"מ הא דסמכין אסימנין בחזרת אגדה כדאמרינן בגלו מליאות (ב"מ דף מ.) דאורייתא היא דאי דרבנן נהי דעבוד רבנן תקנתא בממונא בחיסורא מי מצו מתקני אלא ש"מ דאורייתא היא והתם בגלו מליאות מיבעיא לן סימנין דאורייתא או דרבנן: **כוי.** מן התייש ומן הצבייה ומע"פ דשור לו [1]כשב כתיב (ויקרא כב) ולא כתיב בני ואיל: ה"ג **רבי אליעזר אומר כלאים הבא מן העז ומן הרחל אותו ואת בנו נוהג בו מן הכוי אין אותו ואת בנו נוהג בו** וכן הוא בתוספתא ולא גרסינן **מן התייש ומן הצבייה אין אותו ואת בנו נוהג בו** דא"כ מאי אתא רב חסדא לאשמועינן: **איזהו כוי שנחלקו בו כו'.** לאפוקי ממאן דאמר[2] כוי בריה בפני עצמו הוא: **ובנה תייש.** שילדה מן התייש: **שה אמר רחמנא ובנו כל דהו.** על האם הקפיד שתהא בהמה אבל על הבן לא הקפיד ואפילו הוא חיה: **ובת ילדה בן.** האי בן לא דוקא דה"ה לבת: **מוששין לזרע האב.** ויש בשם הגאון מקצת שה ושה דאמר רחמנא אפילו במקצת שה משמע: **ורבי אליעזר סבר אין מוששין.** הלכך שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן כלומר ליכא למימר הה: **וליפלגו בחוששין בפלוגתא דתנניה.** ומימה רבי אליעזר אינו נוהג בזכרים ומימרו רבנן טהגי: **ה"א בהא אפילו רבנן מודו.** דאע"ג דמוששין ליכא אלא מקצת שה ושה אפילו מקצת שה לא אמרינן: **אין שוחטין אותו ביו"ט.** לפי שאין יכול לבסותו ולדמות יו"ט מספק אם שחטו: **לשחוט וליכסי.** דהא מלד האם הוא לבי והכל מודים דמוששין לאם ואי נמי מוששין לאב מקצת לבי מיהא איכא והא אמרן דדבורי הכל כי איכא מקצת מיחייב במצות דשייכי ביה כיון דאמר רחמנא לבי חייב בכסוי אפילו מקצת לבי במשמע: **אלא בלבי הבא כו'.** דלית ביה לד לבי אלא מן האב אמאי אין שוחטין: **אי לרבנן.** דאמרי מוששין בר כסוי הוא: **ואי לרבי אליעזר.** בהמה גמורה היא ואין כאן ספק: **לעולם הא בלבי הבא על התיישה.** ורבנן היא ואע"ג דמחייבי לעיל משום מוששין לזרע האב מיפשט פשיטא להו אלא מספקא להו הילכך גבי אותו ואת בנו בתייש הבא על הצבייה לחומרא ואמרינן מוששין ואיכא מקצת שה וגבי כסוי נמי לחומרא בלבי הבא על התיישה נמי לא ישחוט ביו"ט שמא מוששין ואגן לבי ואפילו מקצת לבי קיים לן ולריך כסוי והוא אינו יכול לבסות שמא אין מוששין ומחלל יו"ט: ופרכינן **מדלרבנן מספקא להו מכלל דרבי אליעזר.** דאמר אין נוהג אפילו מספקא קאמר דפשיטא ליה דאין מוששין והא דתניא כו': **ורוע ולחיים וקבה.** אם שור אם שה כתיב בהו (דברים יח) ומשמע דאין נוהגין בחיה: **אי נימא בתייש הבא על הצבייה וילדה.** דאי אין מוששין לזרע האב אפילו מקצת שה ליכא: **בשלמא לרבי אליעזר דפטר קסבר שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן.** היה בהאי כדאמרן דפשיטא ליה דאין מוששין לזרע האב הילכך אפילו מקצתו ליכא: **אלא לרבנן נהי נמי דקסברי שה ואפילו מקצת שה.** אמרינן היכא דלד שיות מן האם מיהו הכא דאין לד שיות אלא מן האב ואוקימנא דלרבנן מספקא להו אי מוששין אי לא: **בשלמא פלגא לא יהיב ליה** גרסינן. כלומר בשלמא פלגא דמתנות לא פרכינן עלייהו מידי דודאי פשיטא ליה[3] דלא יהיב ליה דאי נמי מוששין ושה ואפילו מקצת שה לא מיחייב אלא פלגא דלד שיות דכיון דאפשר למיפלגינהו יהיב פלגא דשיות ומעכב פלגא דלד לבי דאיכא למ"ד הכי בפרק הזרוע (לקמן דף קנב.) והאי דקתני לרבנן טהגין בפלגא מתנות קאמרי ומשום דילמא מוששין אלא הא קשיא לן אידך פלגא גופיה דקא מחייבי רבנן למיתביה לבהן אמאי והא בהן מוליא מחבירו הוא וקי"ל [שם קנד.] בכל דבר ספק המוליא מחבירו עליו הראיה וימא האי ישראל לבהן אייתי ראיה דמוששין לזרע האב ושקול פלגא דלד שיות וכל כמה דלא אייתית ראיה אפילו פלגא נית לך דאפילו מקצת שה ליכא: **אלא בלבי הבא כו'.** דאיכא לד שיות מן האם: **בשלמא לרבנן.** אף על גב דמספקא לן שמא מוששין ולא הוי כוליה שה ואיכא למיפרך אמאי יהיב כוליה איכא למרולי מאי חייב דקאמרי רבנן חייב בחצי מתנות משום לד שיות דאם דאידך פלגא אמרינן ליה אייתי ראיה דאין מוששין והוי כוליה שה ושקול: **ליחייב בכולהו.** דהא פשיטא ליה דאין מוששין וכוליה שה הוא: הכי גרסינן **לעולם בלבי הבא כו': ספוקי מספקא ליה כו'.** ולקמיה [פ.] מתרץ רב פפא לכולהו מתניתא בין דאותו ואת בנו ובין דכסוי ובין דמתנות:

בשה

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פי"ב מהל' שחיטה הל"ח וש"ס בכ"מ ובל"מ קמא לאין קמטו טוש"ע יו"ד סי' טז ס"ז:
ה ב ג מיי' שם וש"ס בהגו"ל טוש"ע שם סעי' מ:

רבינו גרשום

וסימנין דאורייתא כלומר הני סימנין דאמרי' דברבן אודניה וזוטרן גנובתיה: במאי עסקינן אילימא בתייש הבא על הצבייה וילדה כו' כלומר בין לרבנן בין לר' אליעזר לשחוט וליכסייה דהא אמרת הכל מודים דהיא צבייה ובנה תייש דצבי נמור הוא אלא בצבי הבא על התיישה כו' כלומר אי לרבנן דאמרי חוששין לזרע האב לשחוט וליכסייה כו': לר' אליעזר פשיטא ליה. ראין חוששין לזרע האב: בשלמא ר' אליעזר דפטר קסבר שה אפי' מקצת שה לא אמרינן דאין חוששין לזרע האב: אלא לרבנן הה נמי כו'. אלא לרבנן דמספקא להו בשלמא פלגא לא יהיב ליה דילמא חוששין לזרע האב אידך פלגא לימא ליה אייתי ראיה (דלרבנן) דחוששין לזרע האב ושקול: אלא בצבי הבא על התיישה וילדה כו'. כלומר בשלמא רבנן דמספקא להו מאי חייב בחצי מתנות אלא לר' אליעזר בכולהו מתנות נמי מחייב כלומר כיון דאין חוששין לזרע האב:

---

1) נראה דלפני רבינו היה הגי' כגמרא בשלמא פלגא היב ליה (וחסר דרש"י ור"ל הכא בגרסינן בשלמא פלגא לא יהיב ליה ור"ל לאפוקי מגי' רבינו) ס"ש מספקא דשמא חוששין ואע"פ האב ולרך ליתן פלגא בשה דהוי ממון המוטל בספק וחולקין אבל אידך פלגא לי'. ומה ימ"ש קושית התוס' בד"ה לימא.

מסורת הש"ס

6) (לעיל עח. תוספתא רפ"ה), 7) (בכורות ז.), 8) (ביכה ח. לקמן פג: [בכורים פרק ב מתנה ט]), 9) (לקמן קנב. [תוספתא רפ"עו], 10) ל"ל בכוי רש"ל. וכ"ש מן התיש ומן הלבייה [אבל העיקר כבי' רש"ל בכוי פטיר מן המתנות וכן כתב הרב"ל עוד לקמן קנב. דרך ל"ל כאן], 1) [ל"ל שה], 2) [לקמן פ.], 3) [לפי' יעב"ץ], 4) [לפיגי שם לא מצאתי ושיין תוס' בכורות מח. ד"ה דאמר],

הגהות הב"ח

(6) גמ' מן הכוי ומן הרחל וכו' נוהג בו מן הכוי אין אותו:

מוסף רש"י

נוהג בבלאים. רחל שילדה מן התיש, שחטה ואת בנה (לעיל עח.). כוי. ספק חיה ספק בהמה, אין שוחטין אותו ביו"ט. משום דשמא חיה הוא ולריך כסוי והוא אינו יכול לכסותו ביו"ט כדקתני. ואם שחטו אין מכסין את דמו. דשמא בהמה הוא ואין בו מצות כסוי ואין מטלטלין העפר לכך (ביצה ח.). ומספקא לה מחללין יו"ט אם שחטו (לקמן פג:). מן הכוי פטור מן המתנות. דשה כתיב ולא לבי (לקמן קלב.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com